

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Т. в. о. президента Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

Денис АЗАРОВ
2025 р

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ ВСТУПНИКІВ НА НАВЧАННЯ
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА,
ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У КОНКУРСНОМУ ВІДБОРІ
ЗА СПЕЦІАЛЬНИМИ УМОВАМИ
ВСТУПУ**

Схвалено
Вченою радою
факультету гуманітарних наук
(протокол № 9 від «01» травня 2025 р.)

КИЇВ – 2025

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Складання вступного випробування з історії України передбачене для тих категорій вступників на навчання в НаУКМА для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти, яким надано право на участь у конкурсному відборі за спеціальними умовами вступу відповідно до пунктів 5, 6, 7 розділу VIII «Правил прийому до Національного університету «Києво-Могилянська академія» в 2025 році» (далі – Правила прийому).

Метою вступного випробування з конкурсного предмета «Історія України» є виявлення рівня сформованості історичної компетентності абітурієнта, визначеного відповідним Державним стандартом освіти.

Програму вступного випробування з конкурсного предмета «Історія України» у формі індивідуальної усної співбесіди для вступників на навчання в НаУКМА для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти розроблено згідно з відповідною Програмою зовнішнього незалежного оцінювання, затвердженою наказом № 695 Міністерства освіти і науки України від 26 червня 2018 року. Програма охоплює зміст шкільного курсу з історії України.

Програма передбачає перевірку сформованих у вступників історичних знань та загальнопредметних умінь:

- ✓ визначати хронологічні межі соціально-економічних і політичних подій, їх послідовність та синхронність, вказувати історичні дати, періоди найважливіших подій і процесів, встановлювати відповідність між явищами, процесами, подіями та періодами, епохами;
- ✓ локалізувати історико-географічні об'єкти та історичні факти (події, явища, процеси) на карті;
- ✓ аналізувати зміст історичних документів;
- ✓ визначати основні характерні риси, складові, етапи подій і явищ минулого, характеризувати діяльність видатних історичних постатей, давати визначення історичних понять і термінів;
- ✓ пояснювати та аналізувати історичні факти, встановлювати відповідність між одиночними фактами і типовими загальними явищами, групувати (класифікувати) факти за вказаною ознакою, встановлювати причини та наслідки подій і явищ, оцінювати їх значення;
- ✓ визначати найважливіші зміни, що відбувалися в житті людства, значення найважливіших подій в історії України.

Індивідуальна усна співбесіда з конкурсного предмета «Історія України» проводиться дистанційно в режимі онлайн на платформі Microsoft Teams (дивись Додаток 6 до Правил прийому).

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Давня історія України. Поява людини на території України. Основні археологічні пам'ятки. Трипільська культура. Скіфи. Міста-держави Північного Причорномор'я. Велике переселення народів.

Раннє Середньовіччя. Утворення Київської Русі. Прийняття християнства. Ярослав Мудрий. Любецький з'їзд. Володимир Мономах. Печеніги. Половці. Крим у раннє Середньовіччя. Київське князівство.

Середньовіччя. Галицько-Волинське князівство. Вторгнення монголів. Золота Орда. Король Данило. Заснування Львова. Велике князівство Литовське. Кревська унія. Виникнення Кримського ханства. Українські міста в Середньовіччя.

Статус українських земель і утворення Речі Посполитої. Статус українських земель у складі Великого князівства Литовського, Польського королівства, Священної Римської імперії, Османської імперії, Московського царства. Соціальна структура суспільства. Третій Литовський статут. Фільваркова система. Люблінська унія і утворення Речі Посполитої.

Криза Церкви і шляхи виходу з неї (освіта і книгодрукування, братства). Реформаційний та контрреформаційний рухи в Україні. Пересопницьке Євангеліє. Книговидання. Василь-Костянтин Острозький.

Берестейська церковна унія 1596 р. і її наслідки. Греко-католицька (унійна) церква. Висвячення православних ієрархів у 1620 р. і легалізація Православної Церкви в 1633 р. Культурно-освітнє життя. Єзуїтські колегії, Острозька академія, братські школи. Київська (Киево-Могилянська) колегія. Реформи Петра Могили.

Українське козацтво: від початків до 1648 р. Походження козацтва. Дмитро Вишневецький. Реєстрове козацтво і Запорізька Січ. Козацькі повстання кінця XVI і першої чверті XVII століття. Куруківська угода. Походи козаків першої чверті XVII ст. Петро Конашевич-Сагайдачний. Військо Запорозьке і Хотинська війна. Козацькі повстання 30-х рр. XVII ст. Ординація Війська Запорозького 1638 р.

Козацька революція 1648-1657 рр. «Руїна». Передумови і причини революції, її періодизація. Козацько-кримський союз Битви 1648 р. Іван Богун. Битва під Збаражем. Зборівський мир. Битва під Берестечком. Білоцерківський мир. Молдавська політика гетьмана Хмельницького. Битви під Батогом та Жванцем. Переяславський договір і «Березневі статті» 1654 р. Формування козацької держави.

Причини Руїни. Іван Виговський. Гадяцька угода. Конотопська битва. Специфіка розвитку Правобережної та Лівобережної Гетьманщини. Андрусівський договір. Петро Дорошенко. Іван Самойлович. Чигиринські походи. Бахчисарайський мир.

Іван Мазепа. Українські землі у XVIII ст. Іван Мазепа як постать. Внутрішня політика гетьмана І. Мазепа. Фактори, що вплинули на рішення змінити протекторат і наслідки українсько-шведського союзу. Пилип Орлик та Пакти 1711 р. Нова Січ. Активізація Росією політики, спрямованої на обмеження автономії Гетьманщини. Перша Малоросійська колегія. Данило Апостол. Правління гетьманського уряду. Слобідська Україна. Кирило Розумовський та його реформи. Ліквідація козацьких автономій. Запорожці після знищення Січі в 1709 р. Правобережна Україна в складі Речі Посполитої. Українська шляхта у політичних рухах. Рухи опришків та гайдамаків. Коліївщина. Поділи Речі Посполитої. Ліквідація Кримського ханства. Імперська політика щодо Півдня України. Українська культура XVIII ст.

Перша половина XIX ст. Велика французька революція кінця XVIII ст. та її вплив на Україну. Нові російські порядки: імперське освоєння українського простору. Козацтво після ліквідації Запорозької Січі та Гетьманщини. Чиновницький апарат у відносинах з центральною імперською владою і місцевим населенням. Французько-російська війна 1812 р. та плани Наполеона щодо Східної Європи. Українські ополченські полки в російській армії та мешканці України на боці Наполеона I в легіоні Яна Домбровського. Одеське порто-франко.

Романтизм. Поява перших гуртків інтелектуалів в підросійській / підавстрійській Україні. Університети Харків як центр національного руху. Кирило-Мефодіївське товариство. Руська трійця. Весна народів в Галичині. Становище русинів в Королівстві Галіції і Лодомерії. Київська археографічна комісія. Тарас Шевченко.

Польське повстання 1830-31 рр. Ліквідація греко-католицької церкви в Російській імперії. Єврейські штетли.

Реформи Марії Терезії та Йосифа II та їхні наслідки у XIX ст. Становище західноукраїнських земель.

Друга половина XIX ст. Східна війна та підстави для реформ в Російській імперії. Ліквідація кріпацтва та реформи 1860–1870-х рр. Модернізація промисловості й

сільського господарства. Втягнення підприємств України в імперський ринок. Урбанізація. Зміни в транспортному сполученні, розбудова залізничної мережі. Земська реформа.

Український національний рух: організаційно-культурницький (інституційний або народницький) етап. Хлопомани і громадівський рух. Київська громада. Південно-Західний відділ Російського географічного товариства. Молоді громади. «Братство (Братерство) тарасівців». Ідейні основи українського руху: Володимир Антонович і Михайло Драгоманов. Реакція російської громадськості й імперської влади на розвиток українського руху: Валуєвський циркуляр і Емський указ.

Польське повстання 1863 р. Зміни у житті єврейського населення (Сіонізм). Кримсько-татарський національний рух.

Народовці, москвофіли і радикали в Галичині. Українсько-польське суперництво в Галичині. Українське представництво в Галицькому сеймі та австрійському парламенті у Відні. Народовська політика «нової ери». Утворення політичних товариств і політичних партій.

Україна на початку ХХ ст. Політизація українського руху створення перших партій в підросійській Україні. Українці в загальноімперській революції 1905 – 1907 рр. Українське представництво в Державних думах. Столипінська аграрна реформа та переселенська політика. Товариство українських поступовців Боротьба українців за реформу виборчої системи в АвстроУгорській імперії.

Чорносотенці та єврейські погроми. Справа Бейліса.

Україна в роки Першої світової війни. Україна в геополітичних планах країн Антанти і Центральних держав. Війна та українські політичні сили. Головна українська рада. Союз Визволення України. Воєнні дії на території України в 1914–1917 рр. Бойовий шлях Легіону Українських січових стрільців та їхня культурно-освітня діяльність. Політика Російської імперії та Австро-Угорщини на українських землях в 1914–1917 рр. Економічна та політична кризи в Російській імперії та Австро-Угорщині.

Українська революція (1917 – 1918 рр.). Лютнева революція 1917 р. і Україна. Початок Української революції. Утворення Української Центральної Ради (УЦР). Михайло Грушевський. Українські політичні партії. Український національний конгрес. Початок українізації армії. I Універсал Української Центральної Ради. Генеральний секретаріат. Відносини Центральної Ради з Тимчасовим урядом. I Універсал Української Центральної Ради. Збройний виступ самостійників. Боротьба за владу в Києві 28 – 31 жовтня 1917 р. III Універсал Української Центральної Ради. Українська Народна Республіка (УНР). Встановлення кордонів. Внутрішня та зовнішня політика Центральної Ради. Події 1917 р. у Криму. Курултай та Кримська Народна Республіка. Початок агресії більшовицької Росії проти УНР. Проголошення в Харкові радянської влади. Перша війна радянської Росії з УНР. IV Універсал Української Центральної Ради. Проголошення незалежності УНР. Бій під Крутами. Радянська окупація України. Мирний договір із Центральними державами у Брест-Литовську. Вступ військ Німеччини та Австро-Угорщини на територію УНР. Похід Петра Болбочана на Крим.

Боротьба за українську державність (квітень 1918 – 1921 р.). Утворення Української держави. Павло Скоропадський. Внутрішня та зовнішня політика. Кримські крайові уряди. Зародження повстанського руху. Утворення Директорії. Антигетьманське повстання. Відновлення УНР. Трудовий конгрес. Розпад Австро-Угорської імперії та західноукраїнські землі. Листопадовий зрив. Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). Початок україно-польської війни. Українська Галицька Армія (УГА). Злука ЗУНР і УНР та її історичне значення. Військова присутність Антанти на півдні України. Друга війна УНР із радянською Росією. Отаманщина. Реорганізація Директорії УНР. Радянська окупація України. Українська Соціалістична Радянська Республіка (УСРР). Політика «воєнного комунізму». Червоний терор. Повстанський рух. Нестор Махно та інші повстанські отамани. Наступ польських військ. Чортківська офензива. Окупація польськими військами території Західної області УНР. Наступ об'єднаних українських армій на Київ. Денікінський режим в Україні. Перший Зимовий похід.

Відновлення більшовицького режиму. Націонал-комунізм. Варшавська угода та війна з радянською Росією. Боротьба за Україну у 1920 р. Поразка Збройних сил Півдня Росії. Поразка українського визвольного руху. Українська політична еміграція.

Встановлення й утвердження радянського тоталітарного режиму (1921 – 1939 рр.). Державний статус УСРР. Утворення Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР). Масовий голод 1921 – 1923 рр. Впровадження нової економічної політики (непу) в УСРР. Початок індустріалізації. Політика коренізації. Кримська та Молдавська АСРР. Українська автокефальна православна церква (УАПЦ). «Хлібозаготівельні кризи» 1927–1928, 1928–1929 рр. Розкуркулення та насильницька колективізація. Причини й перебіг Голодомору 1932–1933 рр. — геноциду українського народу. «Масштаби та наслідки Голодомору. Національно-демографічні зміни. Формування культу особи Йосипа Сталіна. Згорання українізації. «Розстріляне відродження». «Великий терор» та його ідеологічне виправдання.

Західноукраїнські землі в 1921–1939 рр. Правовий статус західноукраїнських земель у складі Польщі. Осадництво. «Пацифікація». Українські політичні партії. УНДО. Українська військова організація (УВО) й Організація українських націоналістів (ОУН). Євген Коновалець. Українські землі у складі Румунії. Татарбунарське повстання. Карпатська Україна. «Карпатська Січ». Августин Волошин.

Україна в роки Другої світової війни (1939—1945 рр.). «Українське питання» у міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Вступ Радянського Союзу у війну. Входження Східної Галичини, Волині, Північної Буковини, Хотинщини та Південної Бессарабії до складу УРСР. Політичне та соціально-економічне становище в Україні напередодні німецько-радянської війни. Бойові дії в 1941—1942 рр. Відступ Червоної Армії. Нацистський «новий порядок». Колабораціонізм. Остарбайтери. Концтабори. Голокост. Український визвольний рух. Степан Бандера. Проголошення Акта відновлення Української Держави. Поліська січ. Створення УПА. Українсько-польське протистояння. Радянський партизанський рух. Битва за Дніпро. Звільнення Києва. Депортація з Криму кримських татар та інших народів. Українське питання на Ялтинській та Потсдамській конференціях. Ціна війни.

Україна (1945 — 1985 рр.). Україна співзасновниця ООН. Масовий голод 1946—1947 рр. Зміцнення тоталітарного режиму. Ідеологічні кампанії. Відновлення політики радянізації в західних областях України. Український визвольний рух у 1944—1950-х рр. Р. Шухевич. Масові депортації (1944—1946 рр.). Операції «Вісла» та «Захід». Ліквідація УГКЦ.

Україна в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства (середина 1950-х — середина 1960-х рр.). Входження Кримської області до складу УРСР. Стан промисловості та сільського господарства. XX з'їзд КПРС. Реабілітація жертв сталінських репресій. «Відлига». Загострення боротьби серед вищого партійного керівництва України. Зародження дисидентського руху в Україні та його особливості. Левко Лук'яненко. Зміни в управлінні господарством. Раднаргоспи. Розвиток промисловості. Аграрна політика у другій половині 1950-х — першій половині 1960-х рр. «Хрущовські надпрограми». «Шістдесятництво» в українській культурі.

Спроби реформування командної економіки в другій половині 1960-х рр. Економічне становище УРСР у 1970-ті – на початку 1980-х рр. Петро Шелест, Володимир Щербинський. Дисидентський рух: течії, форми та методи боротьби. Іван Дзюба «Інтернаціоналізм чи русифікація». Українська Гельсінська група. Кримськотатарський національний рух. Мустафа Джемільєв.

Розпад Радянського Союзу і проголошення незалежності України (1985–1991 рр.). Політика «прискорення» та її наслідки в Україні. Чорнобильська катастрофа. «Гласність» і лібералізація. Активізація національно-демократичного руху в другій половині 1980-х рр. Вихід УГКЦ з підпілля. Декларація про державний суверенітет України. «Револуція на граніті». Спроба державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р. Проголошення незалежності України та її міжнародне визнання. Розпад СРСР. Референдум і вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Леонід Кравчук.

Україна в умовах державної незалежності (від 1991 р. до сьогодення). Вихід незалежної України на міжнародну арену. Повернення кримських татар на історичну батьківщину. Статус Криму. Позачергові вибори до Верховної Ради та дострокові президентські вибори у 1994 р. Конституція України 1996 р. Стан економіки України у 1991—1998 рр. Запровадження національної валюти. Становлення олігархічної системи. Пошуки шляхів економічної стабілізації. Виборчі кампанії 1998 та 1999 рр. Леонід Кучма. Рухи протесту початку 2000-х рр. Парламентські вибори 2002 р. Помаранчева революція 2004—2005 рр. Віктор Ющенко. Суспільно-політичне життя та соціально-економічний розвиток України у 2005—2013 рр. Конституційна реформа 2010 р. Віктор Янукович. Ядерне роззброєння. Загострення відносин із Російською Федерацією. Конфронтація навколо острова Тузла. «Газові» та «торговельні» війни з Росією. Процес європейської інтеграції та його призупинення. Студентський майдан. Євромайдан. Революція гідності 2013—2014 рр. «Небесна Сотня». Анексія та тимчасова окупація Криму Російською Федерацією. Агресія Росії проти України. Дострокові президентські вибори 2014 р. Петро Порошенко. Угода про асоціацію між Україною й Європейським Союзом. Початок повномасштабного вторгнення Росії та російсько-українська війна.

III. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

1. Власов В. С., Кульчицький С. В. Історія України : комплексне видання. К., 2017.
2. Гісем О. В., Мартинюк О. О. Історія України : комплексний довідник. К., 2011.
3. Грицак Я. Й. Нарис історії України : Формування модерної української нації XIX – XX століття. К., 2019.
4. Історія українського козацтва. Нариси : у 2 т. К., 2006.
5. Касьянов Г. В. Україна 1991–2007: нариси новітньої історії. К., 2007.
6. Кульчицький С. В., Ганжа О. І. Хрестоматія з історії України. К., 1998.
7. Мицик Ю. А., Бажан О. Г. Історія України. К., 2015.
8. Мицик Ю. А., Бажан О. Г. Від трипільців до кіборгів. Коротка історія України. К., 2020.
9. Мудрий М., Аркуша О. Історія України. Підручник для 8-го класу закладів загальної освіти. К., 2021.
10. Турченко Ф.Г., Мороко В.М. Історія України. 9 клас. Для загальноосвітніх навчальних закладів. К., 2017.
11. Щупак І.Я. та ін. Історія України. Підручник для 8-го класу закладів загальної середньої освіти. К., 2021.
12. Яковенко Н. М. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. К., 2005.

IV. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ УСНОЇ СПІВБЕСІДИ

Вступні випробування в НаУКМА при вступі на навчання за спеціальними умовами проводяться **за розкладом**, визначеним Приймальною комісією.

Абітурієнти, допущені до складання вступних випробувань у НаУКМА, які не з'явилися для проходження вступного випробування відповідно до розкладу і не надали документального підтвердження поважності причини своєї неявки, втрачають право на зарахування за результатами вступного випробування.

VI. Порядок проведення та критерії оцінювання вступного випробування.

Вступні випробування в НаУКМА при вступі на навчання за спеціальними умовами проводяться дистанційно **за розкладом**, визначеним Приймальною комісією.

Абітурієнти, допущені до складання вступних випробувань у НаУКМА, які не з'явилися для проходження вступного випробування відповідно до розкладу і не надали

документального підтвердження поважності причини своєї неявки, втрачають право на зарахування за результатами вступного випробування.

- **Співбесіда** – це форма вступного випробування, яка передбачає оцінювання підготовленості (знань, умінь і навичок) вступника з конкурсного предмета (предметів) та його вмотивованості, за результатами якої приймається протокольне рішення щодо надання вступнику рекомендації до зарахування.

Вступники, які за результатами співбесіди не отримали рекомендації до зарахування, але подали разом із заявою про вступ сертифікати національного мультипредметного тесту (НМТ) з конкурсних предметів з результатами не нижчими за передбачені Правилами прийому, мають право брати участь у конкурсі на загальних засадах.

Співбесіда при вступі на навчання за спеціальними умовами вступу **відповідно до п. 5 розділу VIII «Правил прийому на навчання до НаУКМА в 2025 році»** проводиться у формі тестування абітурієнта.

Кількість тестових завдань – 20.

Тривалість виконання тестових завдань – 30 хвилин.

Вступник, який надав правильні відповіді не менше ніж на 10 завдань рекомендується до зарахування за результатами співбесіди.

За результатами співбесіди комісією ухвалюється протокольне рішення: «рекомендувати до зарахування» або «не рекомендувати до зарахування». Для отримання рекомендації до зарахування вступник має надати **повну і правильну відповідь не менше ніж на 10 питань тестових завдань.**

Апеляції щодо результатів співбесід не розглядаються.

- Участь у співбесіді вступників, які вступають на навчання за спеціальними умовами вступу відповідно до **п.п. 6, 7 розділу VIII «Правил прийому на навчання до НаУКМА в 2025 році»**, оцінюється за шкалою 200 балів для подальшої участі в конкурсному відборі.

Співбесіда з історії оцінюванням за шкалою 200 балів відбувається у формі **тестування** і передбачає виконання абітурієнтом тестових завдань, приклади яких наведено нижче.

Кількість тестових завдань – 50.

Кількість варіантів тестових завдань – 1.

Тривалість виконання тестових завдань – 80 хвилин.

Приклади тестових завдань

1. Битва на Синіх водах 1362 р.

- а) Битва між Галицько-Волинським князівством і Польським королівством
- б) Битва між Москвою і Чернігівським князівством
- в) Битва між військами Великого князівства Литовського і Золотої Орди
- г) Битва Великого князівства Литовського і хрестоносців

2. До складу якої держави увійшли галицькі землі після 1349 р.

- а) Польського королівства
- б) Київського князівства
- в) Чеського королівства
- г) Угорської федерації

V. АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІНОГО ВИПРОБУВАННЯ

5.1. Вступне випробування проводиться дистанційно з паралельною онлайн-присутністю вступника в програмі ZOOM або Teams з обов'язково увімкненою камерою.

Початок вступного випробування визначається розкладом вступних випробувань. Вступник повинен зайти на платформу та пройти процедуру ідентифікації (приблизно за 30 хвилин до початку).

У разі початку повітряної тривоги вступник має терміново повідомити членів комісії в чаті групи. Іспит для цього вступника буде скасовано, а у вступника з'являється можливість скласти іспит у резервний час згідно з графіком.

5.2. Для реєстрації вступника на вступний іспит буде використана поштова скринька, яку вступник зазначив у своєму електронному кабінеті вступника.

5.3. Вступник отримує запрошення на пошту, вказану при реєстрації в електронному кабінеті вступника. Адміністрація НаУКМА не несе відповідальності за помилку в адресі електронної скриньки вступника, яка використовується для авторизації.

5.4. Приймальна комісія додає вступників до екзаменаційних груп відповідно до поданих заяв.

5.5. У день проведення випробування вступник долучається до відеоконференції під власним прізвищем, ім'ям та іменем по батькові повністю з обов'язково увімкненою камерою.

5.6. Вступник проходить ідентифікацію через представлення документа, який офіційно підтверджує особу вступника.

5.7. Вступник проходить вступне випробування з постійно увімкненою камерою. У разі, якщо камера буде вимкнена, екзаменаційна комісія не буде брати до розгляду результати вступного випробування.

5.8. При виникненні питання вступник може поставити його через чат зустрічі або вголос, «піднявши руку».

5.9. Мікрофони під час проходження тестування будуть вимкнені та за потреби вмикатимуться членами комісії.

5.10. Під час проведення ідентифікації вступників та тестування буде відбуватись запис.

5.11. Результати вступного іспиту Приймальна комісія оприлюднює протягом доби після завершення іспиту на сайті Приймальної комісії.

Голова предметної екзаменаційної комісії

В.Л. Маслійчук